

Handläggare
Erika Rödenhake
Telefon: 08 508 36 285**Till**
Äldrenämnden
den 20 september 2016

Kartläggning av brukarnas möjlighet att påverka maten och måltiden på vård- och omsorgsboenden

Förvaltningens förslag till beslut

Äldrenämnden överlämnar rapporten till samtliga stadsdelsnämnder, entreprenader och privata utförare av vård- och omsorgsboenden inom Stockholms stads äldreomsorg för kännedom.

Ann-Christina Hansson
Förvaltningschef

AnnMarie Ståhl
Avdelningschef

Sammanfattning

Screeningen genomfördes oanmält på 28 vård- och omsorgsboenden inom samtliga stadsdelar och regiformer. Syftet med screeningen var att kartlägga brukarnas möjlighet att påverka maten och måltiden på vård- och omsorgsboenden i Stockholms stad. Kartläggningen genomfördes i form av observationer och intervjuer med brukare, personal och ledning.

Det sammantagna resultatet från screeningen visade att ledning och personal i högre utsträckning än brukarna svarade att brukarna har möjlighet att påverka maten och måltiden. Brukarna kunde framförallt påverka genom att välja mellan olika maträtter samt välja måltidsdryck. Vid observation av måltiden noterades att utbudet av mat och dryck varierade i de olika verksamheterna.

Brukarna uppgav olika hinder för möjligheten att påverka. Exempel som nämndes var att det är andra som bestämmer vad som ska serveras och att personalen lägger upp maten och håller upp dryck. I samband med måltidsobservationerna noterades att brukarna hade begränsade möjligheter att påverka hur mycket mat, dryck och tillbehör de önskade.

Drygt hälften av verksamheterna erbjuder brukarna att delta i någon form av möte där det finns utrymme att ta upp maten och måltiderna för diskussion. Vetskapen om att dessa möten existerar var inte alltid känd bland brukare och personal.

Brukare, personal och ledning framförde förslag på hur brukarnas delaktighet kan ökas och förbättras. Brukarna vill bland annat förbättra möjligheten att påverka maten och måltiderna. Ledning och personal skulle bland annat vilja införa karottsystem, förbättra kommunikationen med brukarna och bli bättre på att fånga upp brukarnas önskemål.

Bakgrund

Av kommunfullmäktiges budget för 2016¹ framgår att äldrenämnden och stadsdelsförvaltningarna ska arbeta för att förbättra maten i äldreomsorgen bland annat genom att de äldre ska kunna påverka vad som serveras.

Under våren 2016 genomfördes oanmälda besök på 28 vård- och omsorgsboenden med somatisk inriktning inom samtliga stadsdelar och regiformer. Intervjuer genomfördes med 60 brukare, 56 personal samt 33 chefer. Samtliga stadsdelar och regiformer fanns representerade.

Ärendet

Äldreförvaltningen har under våren 2016 genomfört en kartläggning av brukarnas möjlighet att påverka maten och måltiden på vård- och omsorgsboenden med somatisk inriktning, inom samtliga stadsdelar och regiformer. Kartläggningen genomfördes oanmält i 28 verksamheter i form av observationer och intervjuer med brukare, personal och ledning.

Resultatet visade att ledning och personal i högre utsträckning än brukarna svarade att brukarna har möjlighet att påverka maten och måltiden. Brukarna kunde framförallt påverka genom att välja

---

¹ Stockholms stads budget 2016. Dnr 180-529/2015

mellan olika maträtter samt välja måltidsdryck. Vid observation av måltiden noterades att utbudet av mat och dryck varierade i de olika verksamheterna.

Brukarna uppgav olika hinder för möjligheten att påverka. Exempel som nämndes var att det är andra som bestämmer vad som ska serveras och att personalen lägger upp maten och häller upp dryck. I samband med måltidsobservationerna noterades att brukarna hade begränsade möjligheter att påverka hur mycket mat, dryck och tillbehör de önskade.

Drygt hälften av verksamheterna erbjuder brukarna att delta i någon form av möte där det finns utrymme att ta upp maten och måltiderna för diskussion. Vetskapen om att dessa möten existerar var inte alltid känd bland brukare och personal.

Brukare, personal och ledning framförde förslag på hur brukarnas delaktighet kan ökas och förbättras. Brukarna vill bland annat förbättra möjligheten att påverka maten och måltiderna. Ledning och personal skulle bland annat vilja införa karottsystem, förbättra kommunikationen med brukarna och bli bättre på att fånga upp brukarnas önskemål.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av äldreförvaltningen, avdelningen för uppföljning och inspektion. Ärendet har behandlats i kommunstyrelsens pensionärsråd (KPR) den 13 september 2016 och i funktionshinderrådet (FH-rådet) den 15 september 2016.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Rapporten är tänkt att utgöra underlag och inspiration i fortsatt utvecklingsarbete kring området brukares delaktighet och påverkan på maten och måltiden på stadens vård- och omsorgsboenden. Förvaltningen föreslår därför äldrenämnden att överlämna rapporten till samtliga stadsdelsnämnder, entreprenader och privata utförare av vård- och omsorgsboenden inom Stockholms stads äldreomsorg.

Bilagor

1. Kartläggningen av brukarnas möjlighet att påverka maten på vård- och omsorgsboenden